

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Нутріціологія (Особливості правильного харчування при різних захворюваннях)
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра педіатрії
Розробник(и)	Романюк Оксана Костянтинівна
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	18 тижнів протягом 5-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 36 годин практичних занять та 114 годин самостійних занять.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Вибіркова навчальна дисципліна для освітньої програми "Медицина"
Передумови для вивчення дисципліни	Знання з анатомії, фізіології, біохімії, фармакології.
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

За час проходження курсу студент повинен отримати такий рівень знань-умінь, який дозволить би випускнику медичного факультету університету оцінити стан дитини, призначити необхідний варіант дієтотерапії у конкретного хворого, провести корекцію дієтотерапії в залежності від віку хворого, перебігу захворювання, при необхідності періоду хвороби.

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Харчування людини як наука Живлення, поживні речовини та інші субстанції, які вони містять, їх дія, взаємодія та баланс у здорової чи хворої людини (дієтологія), дієтичні вимоги для підтримки здоров'я та розвитку організму, процеси вживання, перетравлювання, абсорбції, транспорт, утилізації та екскреції харчових субстанцій.

<p>Тема 2 Основні вимоги до організації харчування хворого.. Характеристика лікувальних дієт.</p> <p>Роль дієтотерапії в лікуванні захворювань органів і систем. Особливості лікувальних дієт , її характеристику , показання до її призначенням. Лікувальне харчування, побудоване з урахуванням патогенезу захворювання,Режим харчування хворого.</p>
<p>Тема 3 Особливості вигодовування дитини грудного віку.</p> <p>Лактація. Кількісна та якісна характеристика грудного молока. Техніка грудного вигодовування. Переваги грудного вигодовування. Техніка прикладання до грудей. Основні правила введення пригодовування.</p>
<p>Тема 4 Харчування з серцево-судинної патологією.</p> <p>Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при серцево-судинної патології Головний принцип і завдання харчування при серцево-судинної патології Перелік продуктів, що рекомендуються при серцево-судинної патології</p>
<p>Тема 5 Особливості харчування з хронічними захворюваннями підшлункової залози.</p> <p>Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при хронічних захворюваннях підшлункової залози Головний принцип і завдання харчування при хронічних захворюваннях підшлункової залози</p>
<p>Тема 6 Особливості харчування з хронічними захворюваннями жовчних шляхів і печінки.</p> <p>Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при хронічних захворюваннях жовчних шляхів і печінки Головний принцип і завдання харчування при хронічних захворюваннях жовчних шляхів і печінки Перелік продуктів, що рекомендуються при хронічних захворюваннях жовчних шляхів і печінки</p>
<p>Тема 7 Особливості харчування з хронічними захворюваннями кишківника.</p> <p>Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при хронічних захворюваннях кишківника Головний принцип і завдання харчування при при хронічних захворюваннях кишківника</p>
<p>Тема 8 Особливості харчування з хронічними захворюваннями шлунку, дванадцятипалої кишки.</p> <p>Етіологічні чинники хронічних захворювань шлунку, дванадцятипалої кишки. Варіанти хронічних захворювань шлунку, дванадцятипалої кишки в залежності від секреторної функції. Роль дієтотерапії в лікуванні захворювань шлунку, дванадцятипалої кишки. Особливості призначення дієтотерапії при захворювань шлунку, дванадцятипалої кишки в залежності від секреторної функції. Особливості призначення дієтотерапії при в залежності від секреторної функції.</p>
<p>Тема 9 Лікувальне харчування при ожирінні.</p> <p>Етіологічні чинники ожиріння. Ступені ожиріння. Роль дієтотерапії в лікуванні ожиріння. Особливості призначення дієтотерапії при ожирінні різного ступеню.</p>
<p>Тема 10 Лікувальне харчування при залізодефіцитної анемії.</p> <p>Роль дієтотерапії в лікуванні анемії. Особливості призначення дієтотерапії при анемії різного ступеню. Особливості призначення дієтотерапії при анемії.</p>

<p>Тема 11 Особливості харчування при лактозній недостатності.</p> <p>Етіологічні чинники лактозної недостатності. Варіанти лактозної недостатності. Роль дієтотерапії в лікуванні лактозної недостатності. Особливості призначення дієтотерапії при лактозній недостатності різного типу. Особливості призначення дієтотерапії при лактозній недостатності .</p>
<p>Тема 12 Особливості харчування з аліментарними, неврогенними , запальними закрепками.</p> <p>Етіологічні чинники закріпів. Варіанти закріпів в залежності від етіології. Роль дієтотерапії в лікуванні закріпів. Особливості призначення дієтотерапії при закріпах в залежності від етіології.</p>
<p>Тема 13 Харчування з патологією сечовивідної системи. Особливості харчування при гломерулонефриті.</p> <p>Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при гломерулонефриті Головний принцип і завдання харчування при гломерулонефриті</p>
<p>Тема 14 Особливості харчування при дисметаболическій нефропатії (гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії).</p> <p>Етіологічні чинники при дисметаболическій нефропатії (гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії). Варіанти при дисметаболическій нефропатії - гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії. Роль дієтотерапії в лікуванні при дисметаболическій нефропатії (гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії). Особливості призначення дієтотерапії при дисметаболическій нефропатії (гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії).</p>
<p>Тема 15 Особливості харчування при інфекціях.</p> <p>Етіологічні чинники при інфекціях. Патогенетичні ланцюги розвитку ураження . нутрітивних порушень. Головний принцип і завдання харчування.Перелік продуктів, що рекомендуються.</p>
<p>Тема 16 Особливості харчування при целиакії.</p> <p>Головний принцип і завдання харчування при целиакії Перелік продуктів, що містять або не містять глютен Етапи призначення харчування при целиакії</p>
<p>Тема 17 Харчування з інсулінзалежним цукровим діабетом.</p> <p>Етіологічні чинники при розвитку інсулінзалежного цукрового діабету. Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при розвитку інсулінзалежного цукрового діабету. Головний принцип і завдання харчування при розвитку інсулінзалежного цукрового діабету. Перелік продуктів, що рекомендуються при розвитку інсулінзалежного цукрового діабету.</p>
<p>Тема 18 Диференційний залік</p> <p>Контрольні запитання, практичні навички. Тестові завдання.</p>

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH1	Орієнтуватися в основних положеннях дисципліни.
PH2	Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.

PH3	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
PH4	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
PH5	Здатність до визначення необхідного характеру харчування при лікуванні захворювань.

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності

7.1 Види навчальних занять

Тема 1. Харчування людини як наука	
Пр1 "Харчування людини як наука" (денна)	Живлення, поживні речовини та інші субстанції, які вони містять, їх дія, взаємодія та баланс у здорової чи хворої людини (дієтологія), дієтичні вимоги для підтримки здоров'я та розвитку організму, процеси вживання, перетравлювання, абсорбції, транспорт, утилізації та екскреції харчових субстанцій.
Тема 2. Основні вимоги до організації харчування хворого.. Характеристика лікувальних дієт.	
Пр2 "Основні вимоги до організації харчування хворої дитини. Характеристика лікувальних дієт." (денна)	Характеристика лікувальних дієт. Роль дієтотерапії в лікуванні захворювань органів і систем дитини. Особливості лікувальних дієт, її характеристики, показання до її призначення. Лікувальне харчування, побудоване з урахуванням патогенезу захворювання, віку дитини, особливостей його розвитку. Режим харчування хворої дитини
Тема 3. Особливості вигодовування дитини грудного віку.	
Пр3 "Особливості вигодовування дитини грудного віку." (денна)	Лактація. Кількісна та якісна характеристика грудного молока. Переваги природного годування. Техніка грудного вигодовування.
Тема 4. Харчування з серцево-судинної патологією.	
Пр4 "Харчування з серцево-судинної патологією." (денна)	Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при серцево-судинної патології. Головний принцип і завдання харчування при серцево-судинної патології. Перелік продуктів, що рекомендуються при серцево-судинної патології
Тема 5. Особливості харчування з хронічними захворюваннями підшлункової залози.	
Пр5 "Особливості харчування з хронічними захворюваннями підшлункової залози." (денна)	Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при хронічних захворюваннях підшлункової залози. Головний принцип і завдання харчування при хронічних захворюваннях підшлункової залози

<p>Тема 6. Особливості харчування з хронічними захворюваннями жовчних шляхів і печінки.</p>
<p>Пр6 "Особливості харчування з хронічними захворюваннями жовчних шляхів і печінки." (денна)</p> <p>Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при хронічних захворюваннях жовчних шляхів і печінки Головний принцип і завдання харчування при хронічних захворюваннях жовчних шляхів і печінки Перелік продуктів, що рекомендуються при хронічних захворюваннях жовчних шляхів і печінки</p>
<p>Тема 7. Особливості харчування з хронічними захворюваннями кишківника.</p>
<p>Пр7 "Особливості харчування з хронічними захворюваннями кишківника." (денна)</p> <p>Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при хронічних захворюваннях кишківника Головний принцип і завдання харчування при хронічних захворюваннях кишківника</p>
<p>Тема 8. Особливості харчування з хронічними захворюваннями шлунку, дванадцятипалої кишки.</p>
<p>Пр8 "Особливості харчування дітей з хронічними захворюваннями шлунку, дванадцятипалої кишки." (денна)</p> <p>Етіологічні чинники лактозної недостатності. Варіанти лактозної недостатності. Роль дієтотерапії в лікуванні лактозної недостатності. Особливості призначення дієтотерапії при лактозній недостатності різного типу. Особливості призначення дієтотерапії при лактозній недостатності дітей різного віку.</p>
<p>Тема 9. Лікувальне харчування при ожирінні.</p>
<p>Пр9 "Лікувальне харчування при ожирінні." (денна)</p> <p>Етіологічні чинники ожиріння. Ступені ожиріння. Роль дієтотерапії в лікуванні ожиріння. Особливості призначення дієтотерапії при ожирінні різного ступеню. Особливості призначення дієтотерапії при ожирінні.</p>
<p>Тема 10. Лікувальне харчування при залізодефіцитній анемії.</p>
<p>Пр10 "Лікувальне харчування при залізодефіцитній анемії." (денна)</p> <p>Роль дієтотерапії в лікуванні анемії. Особливості призначення дієтотерапії при анемії різного ступеню. Особливості призначення дієтотерапії при анемії.</p>
<p>Тема 11. Особливості харчування при лактозній недостатності.</p>
<p>Пр11 "Особливості харчування при лактозній недостатності." (денна)</p> <p>Етіологічні чинники лактозної недостатності. Варіанти лактозної недостатності. Роль дієтотерапії в лікуванні лактозної недостатності. Особливості призначення дієтотерапії при лактозній недостатності різного типу. Особливості призначення дієтотерапії при лактозній недостатності .</p>
<p>Тема 12. Особливості харчування з аліментарними, неврогенними , запальними закрепамми.</p>

<p>Пр12 "Особливості харчування дітей з аліментарними закрепамі." (денна)</p> <p>Етіологічні чинники аліментарних закрєпів. Варіанти аліментарних закрєпів в залежності від етіології. Роль дієтотерапії в лікуванні аліментарних закрєпів. Особливості призначення дієтотерапії при аліментарних закрєпах в залежності від етіології.</p>
<p>Тема 13. Харчування з патологією сечовивідної системи. Особливості харчування при гломерулонефриті.</p>
<p>Пр13 "Харчування з патологією сечовивідної системи. Особливості харчування при гломерулонефриті." (денна)</p> <p>Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при гломерулонефриті Головний принцип і завдання харчування при гломерулонефриті</p>
<p>Тема 14. Особливості харчування при дисметаболическій нефропатії (гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії).</p>
<p>Пр14 "Особливості харчування при дисметаболическій нефропатії (гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії)." (денна)</p> <p>Етіологічні чинники при дисметаболическій нефропатії (гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії). Варіанти при дисметаболическій нефропатії - гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії. Роль дієтотерапії в лікуванні при дисметаболическій нефропатії (гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії). Особливості призначення дієтотерапії при дисметаболическій нефропатії (гіпероксалурії, гіперуратурії, гіперфосфатурії).</p>
<p>Тема 15. Особливості харчування при інфекціях.</p>
<p>Пр15 "Особливості харчування при інфекціях." (денна)</p> <p>Етіологічні чинники при інфекціях. Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при інфекціях. Головний принцип і завдання харчування при інфекціях. Перелік продуктів, що рекомендуються.</p>
<p>Тема 16. Особливості харчування при целіакії.</p>
<p>Пр16 "Особливості харчування при целіакії." (денна)</p> <p>Головний принцип і завдання харчування при целіакії Перелік продуктів, що містять або не містять глютен Етапи призначення харчування при целіакії</p>
<p>Тема 17. Харчування з інсулінзалежним цукровим діабетом.</p>
<p>Пр17 "Харчування дітей з інсулінзалежним цукровим діабетом." (денна)</p> <p>Етіологічні чинники при розвитку інсулінзалежного цукрового діабету. Патогенетичні ланцюги розвитку ураження нутрітивних порушень при розвитку інсулінзалежного цукрового діабету. Головний принцип і завдання харчування при розвитку інсулінзалежного цукрового діабету. Перелік продуктів, що рекомендуються при розвитку інсулінзалежного цукрового діабету.</p>
<p>Тема 18. Диференційний залік</p>
<p>Пр18 "Диференційний залік" (денна)</p> <p>Контрольні запитання, практичні навички. Тестові завдання.</p>

7.2 Види навчальної діяльності

НД1	Самонавчання
НД2	Підготовка до практичних занять
НД3	Електронне навчання у системах (Zoom, MIX.sumdu.edu.ua)
НД4	Перегляд навчальних фільмів
НД4	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами
НД5	Індивідуальний дослідницький проєкт (стаття, доповідь на наукову конференцію тощо)
НД6	Розв'язування ситуаційних задач

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Case-based learning (CBL). Навчання на основі аналізу клінічного випадку, ситуації
МН2	Team-based learning (TBL). Командно-орієнтоване навчання
МН3	Рольова гра
МН4	Практико-орієнтоване навчання
МН5	Навчальна дискусія / дебати
МН6	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)

Викладання дисципліни відбувається із застосуванням сучасних методів навчання (CBL, TBL, RBL), які сприяють не тільки розвитку фахових здібностей, а й стимулюють до творчої і наукової діяльності та спрямовані на підготовку практикоорієнтованих спеціалістів. Дисципліна забезпечує набуття студентами наступних soft skills: ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичних ситуаціях. ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності. ЗК 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії. ЗК 7. Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій ЗК 8. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

Студенти долучаються до групової роботи, участі в дискусії, підготовці письмової презентації, участі у публічній презентації.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$

Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$140 \leq RD < 169$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 139$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 119$

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

МФО1	Опитування та усні коментарі викладача за його результатами
МФО2	Розв'язування клінічних кейсів
МФО3	Тестування
МФО4	Взаємооцінювання (peer assessment)
МФО5	Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань
МФО6	Перевірка та оцінювання письмових завдань

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

МСО1	Диференційний залік
МСО2	Виконання практичних і теоретичних завдань.
МСО3	Комп'ютерний тестовий контроль.
МСО4	Реферат (підготовка, презентація, захист)

Контрольні заходи:

5 семестр		200 балів
МСО1. Диференційний залік		80
		80
МСО2. Виконання практичних і теоретичних завдань.		85
	17x5	85
МСО3. Комп'ютерний тестовий контроль.		34
	17x2	34
МСО4. Реферат (підготовка, презентація, захист)		1
		1

Контрольні заходи в особливому випадку:

На кожному практичному занятті студент отримує оцінку за чотирибальною шкалою, де «5» - відмінно, «4» - добре, «3» - задовільно, «2» - незадовільно. Наприкінці вивчення дисципліни бали сумуються та обчислюється середнє арифметичне, яке конвертується за 120 бальною шкалою. Студент допускається до складання комплексного модульного контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 72 балів. Диференційний залік проводиться відповідно до розкладу наприкінці вивчення дисципліни. Оцінка за модульний контроль виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання з подальшою конвертацією за 80-ти бальною шкалою, при цьому оцінці «5» відповідає 80 балів, «4» - 64 бали, «3» - 48 балів, «2» - 0 балів.

Бали за поточну успішність і комплексний диференційний залік сумуються. Успішним складанням дисципліни вважається сумарний бал >120.

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН1	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, віртуальних лабораторій, віртуальних пацієнтів, для створення комп'ютерної графіки, моделювання тощо та ін.)
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН3	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН4	Медичні споруди/приміщення та обладнання (міська дитяча лікарня, дитяча поліклініка)
ЗН5	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)
ЗН6	Технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.)

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Гігієна харчування з основами нутриціології : підручник; у 2 кн. ; за ред. В.І. Ципріяна. К. : Медицина, 2018..
2	Нутриціологія : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / Н.В. Дуденко, Л.Ф. Павлоцька, Т.А. Лазарева [та ін.] ; МОНМСУ. 2-ге вид. Харків : Світ Книг, 2018 - 560 с.
3	Раціональне і безпечне харчування як основа громадського здоров'я [Текст] : навч. посіб. / В. В. Касянчук, В. О. Курганська, О. М. Олешко ; за ред. А.Г. Дьяченка. — Суми : СумДУ, 2017. — 355 с.
Допоміжна література	
1	Здоровий спосіб життя [Текст] : навч. посіб. / О. О. Єжова. — Суми : Університет. кн., 2019. — 127 с.
2	Безпека життєдіяльності [Текст] : підручник / Л. Е. Піскунова, В. А. Прилипка, Т. О. Зубок. — К. : Академія, 2014. — 224 с.
3	Нутриціологія (курс за вибором) : методичні вказівки до практичних занять і самостійної роботи для студентів III курсів медичних факультетів за спеціальністю 222 "Медицина" / М.О. Ковалів. Львів, 2018.- 47 с.
4	4274 Методичні вказівки на тему "Особливості харчування дітей з хронічними захворюваннями підшлункової залози" з дисципліни "Нутриціологія" [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лікувальна справа" денної форми навчання / О. І. Сміян, С. В. Попов, О. К. Редько. — Суми : СумДУ, 2017. — 24 с.

5	4182 Методические указания "Питание при заболеваниях желудочно-кишечного тракта" по дисциплине "Нутрициология" [Текст] : для студ. спец. 7.110101 "Лечебное дело" дневной формы обучения / А. И. Смиян, С. В. Попов. — Сумы : СумГУ, 2017. — 36 с.
6	5121 Methodical instructions for practical lessons on the discipline "Nutriciology" on the topic "Disorders of the Fat-Soluble Vitamins A, D, E and K" [Текст] : for students' specialty 222 "Medicine" of full-time study. Ч.1 / О. І. Smiyan, О. К. Romaniuk. — Sumy : Sumy State University, 2021. — 30 p.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	www.nutrition.org American Society for Nutritional Sciences
2	www.nutrition.org.uk British Nutrition Foundation: general food and nutrition information
3	www.bda.uk.com British Dietetic Association
4	Живое питание [Электронный ресурс] / А. Эрет. — М. : Эксмо, 2012. — 256 с.